

היום נלמד בעזרת ה':

כתובות דף פט

משנה: אשה שהתגרשה ובאה לבית דין לתבוע את כתובתה, ומוציאה את הגט להוכיח שהתגרשה אבל לא מוציאה עמו שטר כתובה (= עליה להוציא שטר כתובה כדי להוכיח שבעלה עדיין לא שילם לה את הכתובה), ואומרת שאבדה לה הכתובה, על הבעל לשלם לה את הכתובה ואינו יכול לטעון כבר שילמתי לך והחזרת לי את שטר הכתובה וקרעתי אותו, לפי שתנאי כתובה הוא מעשה בית דין, והכלל הוא שהטוען אחר מעשה בית דין לא אמר כלום, וכאילו שיש לה שטר כתובה בידה.

כתובה ואין עמה גט: אבל אם באה לבית דין לתבוע את כתובתה ומוציאה שטר כתובה ולא מוציאה גט, והיא טוענת שהגט אבד, והבעל טוען שאין לך גט לפי שבית דין קרעו אותו לאחר ששילמתי לך את הכתובה כדי שלא תוכלי לגבות בו שוב, ובנוסף בית דין כתבו לי שובר שאם אמות לא תוכלי לגבות מהיורשים שלי את הכתובה בטענה שלא התגרשת ואת אלמנה שלי, והשובר אבד לי. וכן בעל חוב שהוציא שטר חוב לאחר שנת השמיטה ואין לו פרזבול, והלווה טוען אני לא חייב להחזיר לך את החוב כיון שהשביעית השמיטה את החוב, והמלווה טוען היה לי פרזבול ונאבד לי, הרי אלו לא יפרעו, כלומר הדין הוא שהאשה לא תגבה את כתובתה והמלווה לא יגבה את חובו מהלווה, לפי שיש לחשוש שמא האשה כבר גבתה את כתובתה ושמא המלווה לא עשה פרזבול והשביעית השמיטה את החוב.

רשב"ג אומר מן הסכנה ואילך: מאז שגזרו הגויים גזירות על המצוות והיו ישראל מפחדים לשמור את שטרתיהם, והיו הנשים שורפות את גיטתיהן והמלווים את פרזבוליהם, הרי שאשה גובה כתובתה ללא שמוציאה גט והמלווה גובה חובו ללא שמוציא פרזבול.

גמרא: ממשנתנו שכתבה שהאשה שהתגרשה גובה כתובתה בהוצאת גט, מוכח כשיטת הסובר (במס' בבא בתרא) שכותבים שובר, והרי ההלכה שאין כותבים שובר.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

ביאור: לווה שרוצה להחזיר את חובו למלווה ואומר למלווה שיחזיר לו את שטר ההלווה, הדין הוא שכותבים שובר, כלומר שהמלווה יכול לומר ללווה אני לא מחזיר לך את השטר אלא אני יכתוב לך שובר שיהיה לך כראיה שהחזרת לי את החוב, והלווה לא יכול לטעון איני רוצה שובר לפי שאצטרך לשמור אותו תמיד מן העכברים שמא בעתיד תוציא שוב את השטר חוב ותרצה לגבות ממני שוב. הגמרא אומרת שממשנתנו מוכח שכותבים שובר, שאם לא כותבים שובר יש לחשוש שמא לאחר שבעלה ימות היא תלך לבית דין אחר ותוציא את כתובתה ותאמר שהיא אלמנה ולא התגרשה ותגבה שוב את כתובתה, אלא בהכרח שכותבים שובר ואם האשה תרצה לגבות שוב את הכתובה הבעל יוציא את השובר כראיה שכבר שילם לה.

אמר רב: משנתנו עוסקת במקום שלא כותבים כתובה אלא סומכים על תנאי בית דין, וממילא אין לחשוש שמא תוציא את הכתובה בבית דין אחר שהרי אין לה בכלל כתובה.

ושמואל אמר: אפשר להעמיד את המשנה אף במקום שכותבים כתובה. **הגמרא מבררת:** וכי לדעת שמואל כותבים שובר? והרי במס' בבא בתרא שמואל אומר שלא כותבים שובר!

רב ענן מבאר את דברי שמואל:

אמר רב ענן: באמת לא כותבים שובר, אלא שהדבר תלוי: במקום שנהגו שלא כותבים כתובה והבעל טוען כתבתי לה כתובה ואני חושש שמא לאחר שאשלם לה את כתובתה היא תחזור ותוציא את שטר הכתובה ותגבה ממני שוב, ולכן אני לא משלם לה עד שתחזיר לי את שטר הכתובה, עליו להביא ראיה ששינה ממנהג המקום וכתב לה כתובה, ואם לא הביא ראיה האשה גובה כתובתה.

ובמקום שנהגו לכתוב כתובה והבעל לא מוכן לשלם לה עד שתחזיר לו את שטר הכתובה, והאשה טוענת שהוא לא כתב לה כתובה, עליה להביא ראיה שבעלה לא כתב לה. ומשנתנו שאמרה שגובה כתובתה אף שלא הוציאה שטר עוסקת במקום שנהגו לכתוב והאשה הביאה ראיה שלא כתב לה.

ואף רב הדר ביה: ואף רב חזר בו מדבריו שאמר שמשנתנו עוסקת במקום שאין כותבים כתובה.

דאמר רב, בין במקום שכותבין בין במקום שאין כותבין, גט גובה עיקר, כתובה גובה תוספת: בין במקום שכותבים כתובה ובין במקום שאין כותבים כתובה, אם היא מוציאה גט ללא כתובה הרי שהיא גובה רק את עיקר כתובתה (= מנה ומאתיים), ואם מוציאה כתובה ללא גט גובה רק את תוספת הכתובה ולא את העיקר, לפי שאנו חוששים שמא כבר גבתה את עיקר כתובתה. נמצא שמשנתנו שאמרה שאם הוציאה גט ללא כתובה גובה כתובתה עוסקת אפילו במקום שכותבים כתובה, אלא שהיא גובה רק את עיקר הכתובה ולא את התוספת, ומעתה אין לחשוש שמא אח"כ תוציא את הכתובה בבית דין אחר, לפי שאם היא תוציא את הכתובה ללא הגט היא לא תוכל לגבות שוב את עיקר הכתובה אלא רק את התוספת.

וכל הרוצה להשיב וכו': כלומר שאין יותר מה להשיב על דברי רב, שלדבריו המשנה מתורצת היטב.

תנן: למדנו במשנתנו - 'כתובה ואין עמה גט... הרי אלו לא יפרעו'. לשמואל הסובר שאם הוציאה גט גובה בין את העיקר ובין את התוספת מובן מדוע במקרה זה לא יפרע לה את כתובתה, לפי שמדובר במקום שלא כותבים כתובה והבעל נאמן לומר ששילם לה את כתובתה ע"י שהיא הוציאה את הגט, כלומר שהבעל יכול לטעון בבית דין שהיא תבעה אותי ע"י שהוציאה גט, ואני טענתי ששיניתי ממנהג המקום וכתבתי לה כתובה ואני חושש שמא היא תלך לבית דין אחר ותגבה ממני שוב, ואמרו לי הדיינים שעלי להביא ראיה ששילמתי לה, ולא מצאתי ראיה והייתי חייב לשלם לה, וביקשתי מהם שיכתבו לי שובר ששילמתי לה והוא נאבד, ולכן מובן שאם היא מוציאה כתובה ללא גט אין לבעל לשלם לה את כתובתה (= שאנו חוששים שמא היא גובה ממנו שוב).

אלא לרב: אבל לרב הסובר שאם מוציאה גט ללא כתובה גובה רק את העיקר, מדוע לא יפרע? שתגבה רק את התוספת?

הכא במאי עסקין כשאין שם עידי גירושין: לאישה אין עדים שהיא התגרשה ולכן לכתובה עצמה אין שום משמעות כי יתכן שהיא עדיין נשואה והיא רוצה לגבות מבעלה את כתובתה שלא כדון. ומשכך יש לבעל נאמנות ב'מיגו' שיכל לטעון שכלל לא גירשה הוא נאמן לטעון גירשתי ונתתי לה כתובה.

הא מדקתני סיפא וכו': בדברי רשב"ג בהכרח מדובר שיש לה עדי גירושין, כי אחרת אין שום סיבה שהיא תגבה כלום. ואם כן גם ברישא מדובר שיש לה עדי גירושין?

אלא כולה רשב"ג: המשנה כולה היא דברי רשב"ג. וכך היא מתפרשת אליבא דרב: הוציאה כתובה בלי גט – אינה מקבלת את התוספת. במה דברים אמורים כשאין לה עדי גירושין שאז לבעל יש מיגו והוא נאמן לומר שפרע לה את התוספת, אבל אם יש לה עדי גירושין גובה את התוספת בלבד. אבל את עיקר הכתובה אם היא מוציאה גט היא גובה ואם לא לא. ומהסכנה ואילך גם בלא גט היא גובה את עיקר הכתובה.

קושיא על שיטת רב:

אלמנה מן הנשואין במאי גביא: והרי בעלה נפטר ואין לה גט שתוכל לקבל איתו את עיקר הכתובה? והתשובה היא בעדים שמת בעלה. אך מדוע לא נחשוש שבעלה גירש אותה ולאחר שהוא מת היא מביאה שני עדים שמת וגובה את עיקר הכתובה כאן, ולאחר מכן תלך למקום אחר ותביא את הגט ותגבה בו שוב?

ביושבת תחת בעלה: מדובר שידוע שבעלה נפטר כשהם חיו ביחד.

הגמרא מקשה: אולי הבעל גירש אותה סמוך למיתתו? ומתרצת: שהיה עליו לפרסם שגירשה (-קן ישי), ואם לא עשה כן הוא הפסיד לעצמו.

אלמנה מן האירוסין במאי גביא: והרי אין לה גט, ובהכרח שהיא גובה בעדי מיתה. אלא שמדוע לא נחשוש שהוא גירש אותה והיא תוציא במקום אחר את גיטה, וכאן אי אפשר לומר שהיא יושבת תחתיו שהרי היא עדיין ארוסה (וגם הארוס לא חשב שהוא עומד למות ולכן לא חשב לפרסם שגירשה -קן ישי)?

אלא רב מודה שבמקום דלא אפשר כותבים 'שובר', והארוסה תכתוב שובר ליורשים שהיא קיבלה את הכתובה.

דאי לא תימא הכי: הרי אפילו אלמנה מן הנשואין לא תוכל לגבות את עיקר הכתובה בעדי מיתה, משום שנחשוש שמא היא תלך למקום אחר ותביא שוב עדי מיתה ותגבה פעם נוספת.

*

אלמנה מן האירוסין מנלן דאית לה כתובה: מניין שהיא מקבלת כתובה 'בתנאי בית דין' אפילו כשלא כתב לה הארוס כתובה?

אילימא מהא: מהמשנה לעיל (דף נד') 'נתארמלה וכו'. אין ראיה, כי יתכן ששם מדובר שהארוס כתב לה כתובה. והחידוש בדברי המשנה, לאפוקי מדעתו של רבי אלעזר בן עזריה שם הסובר שאפילו כשכתב לה הארוס כתובה ומת היא לא גובה אותה, משום שכל מה שכתב לה זה רק על דעת לכונסה בנישואין.

דיקא נמי: שמדובר כשכתב לה כתובה. מהלשון 'גובה את הכל' דהיינו גם עיקר כתובה וגם תוספת כתובה. והרי 'תוספת כתובה' היא מה שהבעל כותב לה בכתובה בנוסף על החיוב של עיקר הכתובה.

אשתו ארוסה לא אונן ולא מיטמא לה: אם הוא כהן אסור לו להיטמא לה כי היא לא נחשבת ל'שאר'. וכן אשתו אינה מחוייבת להיטמא לו (אפילו שמותר לה). וכשהארוס מת היא גובה כתובתה – מוכח שיש לה כתובה מהאירוסין?

מתה אינו יורשה איצטריכא ליה: כלומר הסיבה שכתבה הבריייתא שאם הוא מת היא גובה כתובתה וכאמור היינו באופן שהוא כתב לה כתובה – בכדי להדגיש שאפילו שהיתה ביניהם קירבה גדולה שהרי הוא כתב לה כתובה, בכל אופן אם היא מתה אינו יורשה (כי היא לא 'שאר').

*

וכי תימא דקרעין ליה: קורעים את הגט בכדי שלא תגבה בו פעם נוספת. אך הרי היא טוענת שהיא צריכה אותו לראיה שהיא גרושה בכדי שיסכימו להתחתן איתה? הגמרא מתרצת: קורעים אותו וכותבים עליו מאחורה שקרעו אותו לא בגלל שהוא היה פסול אלא בכדי שלא תגבה בו שוב.

משנה: שני גיטין ושתי כתובות: אישה שבאה לבית דין עם כתובה בתאריך מסוים וגט שנכתב לאחר מכן וכתובה שנכתבה לאחר מכן וגט שנכתב לאחר מכן – מוכח שבעלה גירש אותה, והחזיר אותה וכתב לה כתובה נוספת, ושוב גירש אותה, ולכן היא גובה את שתי הכתובות.

שתי כתובות וגט אחד: ושתי הכתובות נכתבו בתאריך קודם לגט - גובה רק כתובה אחת כי שתי הכתובות נכתבו בנשואין הראשונים (והגמרא תבאר מדוע הוא כתב פעמיים).

כתובה ושני גיטין: הכתובה נכתבה ראשונה ולאחריה גט ולאחריה שוב גט – מוכח שהבעל גירשה והחזירה אך לא כתב לה כתובה חדשה בנישואין השניים, כי הוא החזיר אותה על דעת הכתובה הראשונה. ולכן גובה רק אחת.

כתובה גט ומיתה: הכתובה נכתבה ראשונה ולאחריה גט ולאחריה עדים שמת הבעל – מוכח שהבעל גירשה והחזירה ללא כתובה ולאחר מכן מת. ולכן היא גובה רק אחת כנ"ל.